

սարաններուն հեռաւորութիւնը կատարեալ ազատութիւն կը շնորհեն իրեն առասպելաբանութեանց և գիւտերու, կրնայ շատ մը անուններ, բնաւորութիւններ և դէպքեր գտնել ընտրել իրեն քերթուածը յարդարելու համար, միայն բաւական է որ բոլորովին անծանօթ չըլլան:

Կը շարունակուի:

Գողիկկա եղջերաւոր:

Բնապատումը այս սակաւագիւտ և հետաքրքրական թռչնոյն ձայնին, փետուրին և մանաւանդ ճակտին վրայ ունեցած եղջիւրին վրայ շատ կը զարմանան: Ընանկ բարձր ու պայծառ և զօրաւոր ձայն մը ունի որ կէս փարսափ հեռուէն կը լսուի. ոմանք ինչուան մէկ փարսափ հեռաւորութենէ ալ կը լսուի կ'ըսեն, ու մեծ զանգակի մը ձայնին կը նմանցընեն, և ասոր համար է անշուշտ որ Ընգղիացիք զանգակաւ կ'ըսեն եղջերաւոր գողիկկային, ու Սլանիացիք՝ զանգակաւ:

Չկայ ուրիշ թռչուն մը որուն ձայնը այնչափ զարմացնէ զմարդ, կ'ըսէ Ընգղիացի ճանապարհորդ մը, ինչպէս զանգակաւիւն՝ երբ Ըմերիկոյ ընդարձակ անապատներուն մէջ ծեր ու տեղեւածափ ծառի մը գլուխը հանգչած կը սկսի իրեն ձայնը հնչեցնել՝ որ գրեթէ թնդանօթի մը ձայնէն աւելի հեռու կը տարածուի: Ըստ թռչուններու պէս ինքն ալ առաւօտն ու իրիկունը կ'երգէ. բայց նոյն իսկ նաեւ երբոր կէսօրուան արեւէն գրեթէ բոլոր բնութիւնը կը լռէ, ինքը դեռ անտառը հընչեցնելէն չդադրիր. մէյմը ուժով մը կը պոռայ՝ ու ետքը քիչ մը կը կենայ նորէն կը պոռայ, ու նորէն քիչ մը կը կենայ, և այսպէս ետեւէ ետեւ իրեք չորս անգամ պոռալէն վերջը՝ եօթը ու թը վայրկեան մը բոլորովին կը լռէ:

Իսկ փետուրը անանկ կարգէ դուրս ճերմակ է՝ որ բնապատումը իբրեւ ա-

ւանձին ցեղի յատկութիւն սեպեցին, ու մասնաւոր անուամբ Կողիկկա սկսան ըսել իրեն. և իրաւցնէ բոլոր մարմնոյն փետուրները ան աստիճան ճերմակ ու փայլուն են՝ որ ինչուան աչք կ'առնեն, բաց ի ետեւիններէն և պոչիններէն՝ որոնց մէջ բաւական խարտեալ գունովներ ալ կան. իսկ ոտքերը և կտուցը սև է: Բայց եղջերաւոր գողիկկային մասնաւոր յատկութեանցը մէջ ամենէն աւելի ուշադրութեւ արժանի է իրեն ջղոտ, թեթեւ մը կամարած և կնճռեալ եղջիւրը՝ քանի մը խուրձ կարճ փետուրներով գոցուած. ասիկայ ճակտին վրայ կը բուսնի, և երբոր կենդանին հանդարտ կ'ըլլայ դէպ ի վար կը կախուի, և երբ կ'իջնէ մը ունենայ մէկէն կ'ուռի ու կը բարձրանայ ուղղահայեացաբար՝ աս ձկտման վիճակին մէջ երկու բթաչափէն աւելի երկայնութիւն կ'ունենայ եղջիւրը: Պիւֆֆոն կը կարծէր թէ աս երեւոյթս կենդանւոյն եղջիւրին մէջ ուժով օդին մտնելէն առաջ կու գայ. բայց վերջը քննութեամբ իմացուցաւ որ գողիկկային քիմքը եղջիւրին խոռոչին հետ ամենեւին հաղորդակցութիւն չունի. ուստի աւելի հաւանական կ'երեւայ որ եղջիւրին վեր տնկուիլը ջղային վերաբերութենէ մըն է:

Գողիկկային էգը այս եղջիւրը չունի և փետուրը բոլորովին արուին փետուրէն տարբեր է. գլխուն վրայ, վզին ետեւը, կունակը, յետոյքն և պոչէն վերի փետուրները ձիթագոյն ու մուր կանանչ են. թեւերուն և պոչին փետուրներն ալ նոյն գոյնը ունին, միայն արտաքին ծայրերուն վրայ ձիթագոյն ժապաւենի նման եղերք մը կը ձևացընեն. իսկ կուրծքը, լանջը և կողերը աւելի թեթեւ կանանչ են՝ որ դէպ ի վարերն ալ կը տարածուի և գրեթէ փորէն ու լանջէն վար եղած փետուրներուն կէսը աս գոյնը ունին, վերջապէս՝ սրունքներն ալ բաց դեղին են:

Ըրուն ալ, էգն ալ ընդհանրապէս նոյն մեծութիւնը կ'ունենան. իրենց ամբողջ մարմնոյն երկայնութեան չափը մէկ ոտք է. կտուցին երկայնութիւնը

Գողինկա եղջերաւոր:

18 գծաչափ, և արմատին լայնութիւնն ալ 7 գծաչափ. պոչին երկայնութիւնը 3 բլթաչափ ու 9 գծաչափ, և ընդհանրապէս տասուերկու հաւասար փետուրներէ կը ձևանայ ու թեթեւ մը երկու ճեղքուած կ'ըլլայ: Գողինկային աս տեսակը Վույանա և Պրազիլ կը գտնուի, և կ'ըսեն թէ բոյնը ամենէն բարձր ծառերու վրայ կը շինէ, և չորս գորշագոյն հաւկիթ մէջը կը թողու:

Եղջերաւոր գողինկայէն զատ կը գտնուին ուրիշ տեսակ գողինկաներ ալ որոնցմէ ոմանց փետուրը ամենէն վեր ցցուեալ չէ, ու ոմանցն ալ՝ բաց 'ի զուգաւորութեան ամիսէն, բոլորովին մարած գոյն մ'ունի. բայց այն միջոցին աւուրին փետուրները կենդանի ու վառ

գոյն մը կ'առնուն ու սքանչելի կը փայլին. ասոնք շատ մեծ զարդ են թանգարաններու, որոնք միայն Վերիկա կը գտնուին, ան ալ ամէն տեղ չէ, և նոյն իսկ Պրազիլի հարաւային և Մէքսիկոյ հիւսիսային կողմերը չեն գտնուիր: Եւ աս գողինկաները միշտ մի և նոյն երկիրը չեն կենար, բայց ըրած ճամբորդութիւննին ալ կարճ կը տևէ, վասն զի պարզ պտղոյ ժամանակ իրենց կերակուր գտնելու համար ասդին անդին կ'երթան: Վուայանացիք դիտել են որ աս տեսակ գողինկաները գարնան և աշնան եղանակներուն թաց տեղուանք շատ կ'ախորժին, և աս միջոցներուն է որ նաև տներու մօտ ալ կ'երևան. բայց փուճ է ոմանց ըսելը թէ

գողինկաները գարիի դաշտերը կը փր-
ձացնեն, վասն զի իրենց կտուցը շատ
տկար է, ու ձեն ալ բոլորովին անյար-
մար:

Վոդինկային փետուրները շատ ան-
հաստատ են ու շուտ մը կը թափին, ա-
նոր համար է որ երբ մորթերնին լա-
րոպակ բերուի գրեթէ բոլորովին գե-
ղեցկութիւննին կորսնցուցած կ'ըլլան:
Վիւրին է լարոպայի մէջ ալ գողինկա
պահէր, կ'ըսէ բնապատում մը, միայն
թէ ըստ իրենց բնութեանն յարմար
մասնաւոր կէս տղմուտ ու թաց տեղ մը
չնուի. իսկ իրենց կերակուրին համար
բաւական է ջրի մէջ թաթխած հացի
միջուկը, կամ շաքարի եղէգին միջու-
կը, և նոյն իսկ շաքարը՝ եթէ մանա-
ւանդ քիչ մը կակուղցուցած ըլլայ:

Նապէք և Տահեր, ու Արաքացոց ընկերսիրոշքիւնը:

Նապէք անունով արաքացի մը մա-
տակ ձի մը ունէր որ բոլոր նոյն գաւա-
ռին մէջ շատ անուանի էր. ուրիշ ա-
րաքացի մըն ալ Տահեր անունով սաս-
տիկ հաւնած ըլլալով այս ձիուն կ'ու-
զէր գնել. ուստի ինչչափ որ ուզտ և
ուրիշ հարստութեան բաներ ունէր
յանձն առաւ տալու՝ միայն թէ տէրը
իրեն ծախէ ան ուզած ձին. բայց եր-
բոր ամենայն յոյսը պարապը ելաւ,
այսպիսի հնարագիտութիւն մը մտա-
ծեց. երեսը գունաւորեց, պատուած ըզ-
գեստներ հագաւ ու հաշմանդամ մու-
րացկան մը ձեւացուց ինքզինքը, և գնաց
Նապէքին անցնելու ճամբուն վրայ իբ-
րե ողորմելի հիւանդ աղքատ մը ան-
կիւն մը քաշուեցաւ կեցաւ: Երբոր Նա-
պէք եկաւ ձիովը հոնկէ կ'անցնէր՝ Տա-
հեր մարած ձայնով մը սկսաւ ըսել.
«Ինչո՞ւ օտարական աղքատ մըն եմ.
իրեք օր է որ հոս այսպէս մնացի ու չեմ
կրնար շարժիլ առաջ երթալ որ քիչ
մը ինծի ուտելու բան ձարեմ. մահուան
վտանգի մէջ եմ, կ'աղաչեմ Նոյնուծոյ
համար ըլլայ օգնէ ինծի, ու ինքը քեզի

փոխարէն հարիւրապատիկ հատուցա-
նէ»:
Նապէք ան ատեն առաջարկեց
Տահերի որ եթէ կ'ուզէր սիրով իրեն
ձիուն վրայ կ'առնու զինքը ու տունը
կը տանի. բայց խորամանկը՝ «Չեմ
կրնար տեղէս շարժիլ, ըսաւ, ամենևին
ուժ չկայ վրաս»:
Նոյն ըսելով Նապէք
գլխաց Տահերի վրայ, ինչաւ ու առաւ
ձին Տահերի քով բերաւ, և աշխատե-
լով վերջապէս Տահերը ձիուն վրայ
հեծցուց. Տահեր մէյմը որ ինքզինքը
ձիուն վրայ գտաւ՝ ասպանդակներով եր-
կու կողմանէ ուժով մը ձիուն փորին
զարկաւ ու սկսաւ վաղցնել ըսելով,
«Տահերն եմ ես, ձիդ առի կը տա-
նիմ»:
Երբոր ձիուն տէրը Տահերի ը-
րած խարդախութիւնը տեսաւ՝ սկսաւ ե-
տեէն պոռալ կանչել որ մտիկ ընէ իրեն.
Տահեր ապահով ըլլալով որ Նապէք
անկարելի է որ ոտքով ետեէն կարենայ
հասնիլ՝ ետ դարձուց ձին ու հեռուն կե-
ցաւ, որովհետէ Նապէք նետով կրնար
զարնել, ու սպասեց թէ Նապէք ինչ
պիտի ըսէր արդեօք:
Եկաւ Նապէք
հանդարտութեամբ մը՝ «Վա՛ն իմին
ձիս առիւր, ըսաւ, որովհետեւ անանկ ու-
զեց Նոյնուծ, բարով վայելէս. բայց
կ'երգուընցնեմ զքեզ որ բնաւ մէկու
չպատմես բանեցուցած հնարագիտու-
թիւնդ. — Ինչո՞ւ, հարցուց Տահեր:
— Վասն զի կրնայ ըլլալ որ ուրիշ մը
իրաւցնէ հիւանդ ու անկարող ըլլայ ու
առանց օգնութեան մնայ. որով դուն
պատճառ եղած կ'ըլլաս որ ասկէ վերջը
բնաւ մէկը ուրիշի մարդասիրական
գործք մը չընէ՝ վախճալով որ չըլլայ
թէ ինծի պէս խաբուի:

Տահեր այս խօսքերուս վրայ մտածե-
լով սաստիկ զգացուեցաւ, վար ցատկեց
ձիէն ու առաւ կենդանին տիրոջը դար-
ձուց, ու հոն երկուքը իրարու հետ գըր-
կախառնեցան ու Տահեր մէկտեղ ին-
չուան Նապէքի վրանը գնաց, իրեք օր
մէկտեղ կեցան ու փոխադարձ իրարու
եղբայրութիւն երդուընցան:

Նոյնքամ մը անատուրուցի վաճառական
մը տասը հազար ոչխար յիսուն հովիւ-
ներու ձեռք յանձնած Վամասկոս ծա-